

Давидович І.Є.,
к.е.н., доцент кафедри обліку у виробничій сфері,
Тернопільський національний економічний університет

АНАЛІЗ ВИТРАТ ПЕРІОДУ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ГОСПОДАРЮВАННЯ У БУДІВНИЦТВІ

Діяльність підприємств і організацій в умовах нестабільного конкурентного середовища вимагає докорінних змін у методиці та організації економічної роботи в цілому й економічного аналізу зокрема.

Диференціація та інтеграція економічних наук, трансформаційні процеси в економіці України, розвиток конкурентного середовища надають нового змісту економічному аналізу, змінюють його завдання, суб'єкти та об'єкти. Наслідком таких тенденцій стає удосконалення підходів до організації економічного аналізу та методик його здійснення. Однак нині відповідні рекомендації відсутні або не вирішують визначені питання комплексно. В результаті економічний аналіз втрачає свою ефективність, що зумовлює необхідність здійснення наукових досліджень.

Слід відмітити невизначеність у вітчизняній науковій літературі щодо методики проведення внутрішньогосподарського економічного аналізу в умовах нової економіки, і що дуже важливо, витрат, від розміру яких безпосередньо залежать фінансові результати діяльності підприємств та організацій.

Аналіз витрат є складовою частиною усього економічного аналізу виробничо-господарської діяльності, практична цінність якого полягає в забезпеченні реальної оцінки стану суб'єкта господарювання через вплив на управлінські рішення для спрямування їх на стійке та ефективне його функціонування. Відповідно, предметом економічного аналізу як практичної діяльності є кількісне та якісне вимірювання прямих і непрямих, часткових і всезагальних причинно-наслідкових зв'язків у часі та просторі, тобто розкриття суті та внутрішньої природи або закономірності розвитку явищ і процесів, які відбуваються у господарській діяльності підприємства.

Аналіз витрат періоду є складовою частиною комплексної системи економічного аналізу витрат діяльності підприємства, мета якого полягає в інформаційному забезпеченні та всебічній оцінці досягнутих результатів їх оптимізації й обґрунтуванні управлінських рішень щодо подальшої раціоналізації.

В аналізі витрат застосовують найрізноманітніші методи і способи. Найчастіше вживаними є традиційні методи аналізу, до яких можна віднести групування, порівняння, середні і відносні величини тощо.

Враховуючи управлінський аспект аналізу витрат періоду, виділяємо його аналітичні оцінки, пов'язані з пошуком резервів цих витрат та можливостями їх мобілізації. Оскільки в літературних джерелах з економічного аналізу відсутня методика здійснення аналізу витрат періоду, запропонуємо власне бачення такого аналізу. Для цього визначимо послідовність аналізу. На першому етапі

доцільно, на наш погляд, дати загальну оцінку виконання кошторису (стандартів) витрат в розрізі найважливіших їх видів, на другому — провести оцінку відхилень від стандартних витрат, на третьому — необхідно, згідно наших переконань, дати оцінку впливу зміни витрат періоду на кінцеві виробничо-фінансові результати діяльності підприємства чи організації.

Практика роботи підрядних будівельно-монтажних організацій вказує на відсутність у переважній більшості кошторисів (стандартів) витрат періоду. У зв'язку з наведеним немає змоги реально здійснити перший та другий етапи економічного аналізу витрат періоду в запропонованому вигляді. Натомість у такому випадку доцільно провести порівняльний аналіз таких витрат за декілька останніх років з метою виявлення певних закономірностей.

Слід зазначити, що у досліджуваних нами будівельних організаціях ТОВ “Тернопільбуд” найбільша частка у витратах періоду припадає на адміністративні витрати. Так, за період 2011-2013 років вона коливається в межах від 81,3 до 98,1 відсотка за аналізований період. Решта припадає на інші операційні витрати. Витрат на збут, як одного з різновидів витрат періоду, досліджувані організації самостійно не здійснюють, про що засвідчують дані фінансової звітності, зокрема ф. № 2 “Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)” за вказаний період.

З метою більш детальної оцінки витрат періоду досліджуваних організацій і встановлення реальних причин росту (зниження) адміністративних витрат й інших витрат операційної діяльності доцільно проаналізувати склад і структуру вказаних витрат.

На сучасному етапі, коли для ефективного здійснення господарської діяльності, значно зростає питома вага витрат періоду, таких як адміністративні витрати, загальногосподарські, витрати на збут та інші витрати операційної діяльності, питання планування (бюджетування) цих витрат стає особливо актуальним. Облік та контроль витрат періоду є одним з багатьох численних обов'язків менеджера. Від успішності управління витратами періоду залежить величина загальних витрат та розмір чистого прибутку підприємства.

Різна природа впливу та природа залежності окремих видів витрат періоду і, в першу чергу, витрат на збут від обсягу реалізації продукції окреслюють особливості управління, аналізу і оцінки цих видів витрат. Бездумне скорочення розміру витрат періоду до мінімального рівня може зашкодити діяльності підприємства загалом. Різне зниження рівня адміністративних і збутових витрат може привести до падіння обсягів реалізації продукції, в свою чергу, підприємство не отримає запланований дохід, що призведе до неочікуваних негативних наслідків в діяльності підприємства, тому на даному етапі розвитку, в першу чергу, стоїть питання оптимізації рівня цих видів витрат, за якого не буде значних перекосів в той чи інший бік. Підприємство нормально функціонуватиме за оптимального рівня витрат періоду, але у випадку якщо рівень витрат не буде в кілька разів перевищувати виробничу собівартість виробів, то такий великий розмір витрат не може бути цілком відшкодованим за рахунок ціни, та й ціни, в яких закладено велику частку витрат періоду не будуть конкурентними на ринку.

Слід зазначити, що оцінка витрат періоду за такими абсолютними

показниками, тобто за величиною відхилень, не може бути цілком об'єктивною, а тому про їх ефективність набагато більше свідчить такий показник як частка цих витрат у загальному обсязі виконаних будівельно-монтажних робіт (БМР) власними силами кожною організацією зокрема. У випадку неможливості суттєвого скорочення адміністративних витрат та інших витрат операційної діяльності, знизити їх рівень можна за рахунок нарощення обсягів БМР.

Іншим показником ефективності витрат періоду, ми вважаємо, може бути співвідношення їх величини до отриманого доходу.

З метою визначення найбільш достовірної оцінки ефективності витрат періоду в такій ситуації нами рекомендується застосовувати інтегрований показник, у якому знайдуть своє поєднання обидва вище наведені співвідношення.

На завершальному етапі аналізу ефективності витрат періоду доцільно визначити їх вплив на результати господарювання, тобто на величину прибутку. Безперечно, навіть мінімальна сума витрат періоду призводить до зменшення величини фінансового результату, а звідси — до підвищення ефективності господарювання.

УДК 657:65.012.12

Жукевич С.М.,
к.е.н., доцент кафедри обліку
в державному секторі та сфері послуг,
Тернопільський національний економічний університет
Жук Н.Т.,
студентка,
Тернопільський національний економічний університет

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ МАЙНА ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ УПРАВЛІННЯ ЙОГО ФІНАНСОВИМ СТАНОМ

Трансформація бухгалтерського обліку, що відбувається в рамках утвердження ринкових відносин в економіці визначила фінансовий аналіз як один з провідних елементів аналітичної роботи. Він є складовою частиною фінансового менеджменту. Основним об'єктом дослідження при цьому виступає фінансовий стан підприємства, який значною мірою залежить від доцільності та правильності вкладання фінансових ресурсів у майно.

Питання управління фінансовим станом підприємства та здійснення фінансового аналізу досліджували такі вчені: Бланк І.О., Бутинець.Ф.Ф., Івахненко В.М., Джеймс К. Ван Хорн, Ковальов В.В., Мних Є.В., Поддєрьогін А.М., Сопко В.В., Шкарабан С.І. та ін.

Проте в сучасних умовах існує необхідність розробки єдиної методики фінансового аналізу загалом та майнового стану зокрема з метою адаптації до вітчизняних трансформаційних процесів, направлених на досягнення міжнародних стандартів економічної діяльності.